

Ovrha na plaći u 2020.

Božo Prelević, dipl. iur.

U listopadu 2019. Državni zavod za statistiku je objavio novi podatak o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj neto-plaći po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2019. Ovaj iznos predstavlja pravni temelj za izračun ovrhe na plaći u 2020. Autor u stručnom članku daje prikaz ovih novina, sa primjerima izračuna ovrhe na plaći za 2020.

1. Uvod

Kako je tijekom 2019. godine pripremljen prijedlog novog Ovršnog zakona, u javnosti su postojala velika očekivanja da će novi zakon na drukčiji način urediti provedbu ovrhe na plaći, koja u velikoj mjeri opterećuje poslodavce, posebno obzirom da veći broj poslodavaca nema potrebnih pravnih znanja, ili ne zapošljava pravnike. Međutim, prijedlog novog Ovršnog zakona upućen je u treće čitanje u Hrvatski sabor, tako da njegovo donošenje ne treba očekivati još neko vrijeme. Tako proizlazi i iz prijelaznih i završnih odredbi prijedloga novog Ovršnog zakona, iz kojeg proizlazi kako se njegovo stupanje na snagu očekuje tek 1. srpnja 2020.

To znači kako se na ovrhu na plaći u 2020. za sada i dalje primjenjuju odredbe postojećeg Ovršnog zakona¹. Krajem prošle godine Državni zavod za statistiku (u nastavku teksta: DZS) je objavio novu Prosječnu mjesečnu isplaćenu neto-plaću po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2019². Ovaj iznos predstavlja pravni temelj za izračun ovrhe na plaći u 2020. o čemu više navodimo u nastavku.

2. Propisi koji uređuju provedbu ovrhe na plaći

Provedbu ovrhe na plaći uređuje nekoliko različitih propisa što često predstavlja problem za poslodavce. U nastavku navodimo propise kojima su uređena pravila o provedbi ovrhe na plaći.

2.1. Propisi ovršnog prava

Materija ovrhe na plaći u prvom redu je predmet zakonskog uređenja. Do primjene mogu doći odredbe čl. 172.-173. Zakona te čl. 196.-203. Zakona, ali je potrebno voditi računa i o drugim relevantnim zakonskim odredbama. Među takve svakako ulaze i zakonske odredbe o ovrsi na novčanoj tražbini po računu koju provodi FINA, koja je uređena u čl. 204.-213. Zakona.

Od drugih propisa ovršnog prava koji se odnose na materiju ovrhe na plaći ističemo Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima³ (u nastavku teksta: ZPONS) i Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima⁴, kojim se detaljno razrađuju odredbe ZPONS-a. Za poslodavce je svakako značajan i Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljeni po pristanku dužnika⁵.

2.2. Primjena ostalih propisa

Provedba ovrhe na plaći na uređena je i drugim propisima, kako slijedi:

- Zakon o radu - čl. 97. Zakona o radu⁶;
- Opći porezni zakon⁷;
- Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju⁸;
- Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama⁹;
- Obiteljski zakon¹⁰;
- Zakon o privremenom uzdržavanju (u nastavku teksta: ZPU);
- Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihove obitelji¹¹;
- Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu¹²;
- Zakon o osiguranju radničkih tražbina¹³.

2.3. Odnos ovrhe na plaći i ovrhe na novčanim sredstvima

Problem odnosa ovrhe na plaći i ovrhe na novčanim sredstvima je posebno istaknut kod poslodavaca koji ne raspolažu sa potrebnim pravnim znanjem za tumačenje zakonskih odredbi koje se odnose na ovu materiju. Razni načini tumačenja ova dva instituta uzimaju sve više maha, jer se u postupak ovrhe na plaći, kao aktivni sudionici uključuju pravne osobe koje preuzimaju dugove ovrhovoditelja.

3 Nar. nov., br. 68/18 i 2/20.

4 Nar. nov., br. 71/18 od 4. kolovoza 2018.

5 Nar. nov., br. 82/17 od 23. kolovoza 2017.

6 Nar. nov., br. 93/14 127/17 i 98/19.

7 Nar. nov., br. 115/16, 106/18 i 121/19.

8 Nar. nov., br. 80/13 i 137/13 i 98/19.

9 Nar. nov., br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14 i 59/17.

10 Nar. nov., br. 103/15 i 98/19.

11 Nar. nov., br. 121/17 i 98/19.

12 Nar. nov., br. 29/18 i 32/19.

13 Nar. nov., br. 70/17 od 19. srpnja 2017.

1 Nar. nov., br. broj 112/12, 25/13-Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pamičnom postupku, 93/14, 55/16 -Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 73/17.

2 Nar. nov., br. 104/19 od 30. listopada 2019.

Treba istaknuti kako ovrha na plaći i ovrha na novčanim sredstvima predstavljaju zapravo dva različita predmeta ovrhe.

Kod ovrhe na plaći to je plaća radnika, a kod ovrhe na novčanim sredstvima to su novčana sredstvima na računima ovršenika.

ističemo...

Ovrhu na plaći provodi poslodavac, a ovrhu na novčanim sredstvima po računima provodi FINA.

U slučaju kada poslodavac zaprimi obavijest o otvaranju zaštićenog računa, dužan je dio plaće koji je izuzet od ovrhe uplatiti na zaštićeni račun.

Preostali dio plaće, prema važećim propisima, poslodavac uplaćuje na redovni račun. Kako se može protumačiti iz pomalo nejasnih zakonskih odredbi, u slučaju da poslodavac pored obavijesti o otvaranju zaštićenog računa zaprimi i rješenje o ovrsi i/ili suglasnost o zapljeni plaće potvrđenu od javnog bilježnika, zaštićeni dio plaće radnika morao bi uplaćivati na zaštićeni račun, a preostali dio plaće na račun naveden u rješenju o ovrsi i/ili suglasnosti o zapljeni plaće potvrđene od strane javnog bilježnika. S time u vezi i u ovom članku navodimo stav Ministarstvo pravosuđa s time u vezi, koji je na njihovoj službenoj internet stranici¹⁴ objavljen u rubrici pitanja i odgovora:

Ministarstvo pravosuđa – odgovor na pitanje građana**Pitanje:**

Radnik ima zaštićeni račun, dakle 2/3 njegove neto plaće uplaćuje se na zaštićeni račun, a 1/3 na tekući jer ima ovrhe po novčanim sredstvima kod FINE. Poslodavac prima još jednu ovrhu na plaću istog radnika. Što učiniti s tom ovrhom?

Odgovor:

Ovršni zakon propisuje da se prednosni red založnih prava više ovrhovoditelja određuje prema danu primitka ovršnog prijedloga što znači da se tražbine namiruju redosljedom zaprimanja zahtjeva za zapljenu primanja. Provedba ovrhe po kasnije zaprimljenom rješenju o ovrsi neće biti moguća dok se ne dovrši ovrha po prethodnom zaprimljenom rješenju o ovrsi.

Moramo pojasniti kako se pitanje odnosi na takvu situaciju u kojoj poslodavac za vrijeme provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (koju provodi FINA), dobije prijedlog za ovrhu na plaći (na drugom sredstvu ovrhe). Odgovor se odnosi na prednosni red kod više primljenih prijedloga za ovrhu na plaći¹⁵.

3. Ograničenja ovrhe na plaći

Pravila o ograničenju ovrhe sadržana su u čl. 173. Zakona. Temelj za ograničenje ovrhe, odnosno provedbu ovrhe na plaći je iznos prosječne neto plaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u RH, za razdoblje siječanj – kolovoz tekuće godine, koju je utvrđuje DZS i objavljuje je u „Narodnim novinama“, najkasnije do 31. prosinca te godine, a tako utvrđeni iznos primjenjuje se u idućoj kalendarskoj godini. To znači kako se ograničenja temeljem novog iznosa neto plaće po jednom zaposlenom u pravnim osobama u RH, za razdoblje siječanj – kolovoz 2019. primjenjuju od 1. siječnja

2020., što znači i na plaću za mjesec prosinac 2019. koja dospijeva u siječnju 2020.

3.1. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća koja se primjenjuje u 2020.**ističemo...**

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2019., koja se primjenjuje za provedbu ovrhe na plaći u 2020. iznosi 6.434,00 kune.

3.2. Ograničenje ovrhe na plaći prema odredbama Zakona

Pravila Zakona o ograničenju ovrhe na plaći razlikuju se obzirom na to je li plaća radnika:

- jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, ili;
- manja od prosječne netoplaće u RH.

3.2.1. Ovrha na plaći ovršenika jednakoj, ili većoj od prosječne netoplaće u RH**ističemo...**

Sukladno čl. 173. st. 1. Zakona, u slučaju da se ovrha provodi na plaći radnika koja je jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, odnosno 6.434,00 kune, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno 4.289,33 kune.

Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, **od ovrhe je izuzet iznos u visini od jedne polovine prosječne netoplaće u RH, odnosno 3.217,00 kuna.**

ističemo...

U slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta, od ovrhe je izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 1.608,50 kuna.

Treba istaknuti kako bez obzira na visinu plaće radnika-ovršenika, uvijek se ovrha može provesti sve do navedenih iznosa koji su izuzeti od ovrhe.

Primjer 1.

Radnik ima netoplaću u iznosu od 12.000,00 kuna. Radi se o ovrsi zbog neplaćanja računa za struju. Od ovrhe je izuzet iznos u visini 2/3 prosječne netoplaće u RH, odnosno iznos od 4.289,33 kune, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 7.710,67 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

¹⁴ <https://pravosudje.gov.hr/istaknute-teme/ovrha/najcesca-pitanja-i-odgovori-6436/6436>

¹⁵ Materija koja se odnosi na pitanja u vezi izuzeća od ovrhe, odnosa ovrhe na plaći i ovrhe na novčanoj tražbini, izuzećima od ovrhe prema posebnim propisima i prednosnom redu kod ovrhe na plaći, detaljnije je uređena u stručnom članku autora Prelević, Božo, „Ovrha na plaći u 2019.“, RiPup br. 2/2019, str. 195.

Primjer 2

Radnik ima netoplaću u iznosu od 9.000,00 kuna. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po telefonskom računu. Od ovrhe je izuzet iznos u visini 2/3 prosječne netoplaće u RH, odnosno iznos od 4.289,33 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 4.710,67 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

3.2.2. Ovrha na plaći manjoj od prosječne netoplaće u RH**ističemo...**

U slučaju da ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne netoplaće u RH, od ovrhe je izuzet iznos u visini **tri četvrtine plaće ovršenika, ali ne više od dvije trećine prosječne netoplaće u RH**¹⁶.

U praksi će obveznici (poslodavci) navedenu novu odredbu primjenjivati na sljedeći način:

UTVRĐIVANJE IZNOSA PLAĆE IZUZETOG OD OVRHE U SLUČAJU KADA JE PLAĆA OVRŠENIKA MANJA OD PROSJEČNE NETOPLAĆE U RH	
1. korak	utvrditi iznos prosječne netoplaće u RH za razdoblje siječanj-kolovoz 2019. za provedbu ovrhe na plaći u 2020., koja u smislu odredbe čl. 173. Zakona iznosi 6.434,00 kuna
2. korak	utvrditi iznos 3/4 plaće ovršenika
3. korak	utvrditi iznos 2/3 prosječne netoplaće u RH - u 2020. 2/3 prosječne netoplaće u RH u smislu odredbe čl. 173. Zakona iznosi 4.289,33 kune
4. korak	<p>a) u slučaju da je iznos 3/4 plaće ovršenika izračunat u drugom koraku veći od 2/3 prosječne neto plaće za provedbu ovrhe u 2020. iz trećeg koraka, odnosno od 4.289,33 kune, od ovrhe je izuzet manji od ta dva iznosa, odnosno 2/3 prosječne neto plaće u RH</p> <p>b) u slučaju da je iznos 3/4 plaće ovršenika izračunat u drugom koraku manji od 2/3 prosječne neto plaće za provedbu ovrhe u 2020. iz trećeg koraka, odnosno od 4.289,33 kune, od ovrhe je izuzet manji od ta dva iznosa, odnosno iznos 3/4 plaće ovršenika</p> <p>c) = to znači kako je svakom radniku kojem se u 2020. isplaćuje neto plaća u iznosu od 5.719,11 kuna, ili većoj, od ovrhe izuzet iznos od 4.289,33 kune (ili 2/3 prosječne neto plaće za provedbu ovrhe u 2020.) pod uvjetima iz čl. 173. st. 2. Zakona.</p> <p>d) = to znači kako je svakom radniku kojem se u 2020. isplaćuje neto plaća u iznosu manjem od 5.719,11 kuna, od ovrhe izuzet iznos u visini 3/4 njegove netoplaće pod uvjetima iz čl. 173. st. 2. Zakona.</p>

To bi u praksi značilo da se iznos plaće koja manja od prosječne netoplaće u RH izračunava prema sljedećim primjerima:

Iznos netoplaće radnika manji od prosječne netoplaće u RH	Iznos ¾ netoplaće radnika	Iznos ⅔ prosječne netoplaće u RH	Iznos netoplaće radnika izuzet od ovrhe
6.433,00 kn	4.824,00 kn	4.289,33 kn	4.289,33 kn
5.719,11 kn	4.289,33 kn	4.289,33 kn	4.289,33 kn
5.719,10 kn	4.289,32 kn	4.289,33 kn	4.289,32 kn

Primjer 3.

Radnik ima netoplaću u iznosu od 5.500,00 kuna. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od 3/4 netoplaće radnika, odnosno iznos od 4.125,00 kuna, koji se

uplaćuje na radnikov zaštićeni račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 1.375,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

Primjer 4.

Radnik je radio samo dio kalendarskog mjeseca i ostvario je pravo na netoplaću u iznosu od 900,00 kuna. Također se radi o ovrši zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od 3/4 netoplaće radnika, odnosno iznos od 675,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 225,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

Sukladno čl. 173. st. 2. Zakona, u slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta kada je plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u RH, od ovrhe izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine netoplaće ovršenika¹⁷.

ističemo...

U slučaju da se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini jedne polovine netoplaće ovršenika, kolika god ona bila, kako je to predviđeno u čl. 173. st. 2. Zakona.

3.3. Primjena odredbi čl. 173. st. 1. i 2. Zakona na druga primanja

Odredbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona primjenjuju se i na ovrhu na naknadi umjesto plaće, naknadi za skraćeno radno vrijeme, naknadi zbog umanjenja plaće, mirovini, plaći vojnih osoba te na primanja osoba u pričuvnom sastavu za vrijeme vojne službe i na drugom stalnom novčanom primanju civilnih i vojnih osoba, osim na ovrhu na primanjima invalida, na primanjima po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života¹⁸.

3.3.1. Ovrha na primanju invalida

Ovrha na primanju invalida po osnovi novčane naknade za tjelesno oštećenje i doplatu za tuđu pomoć i njegu može se provesti samo radi naplate tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, i to do iznosa od jedne polovice toga primanja¹⁹.

3.3.2. Primanja po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju

Sukladno čl. 173. st. 6. Zakona, ovrha na primanju po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života može se provesti samo na dijelu koji prelazi iznos osnovice na temelju koje se utvrđuje iznos pomoći za uzdržavanje.

17 Čl. 173. st. 2. Zakona.

18 Čl. 173. st. 4. Zakona.

19 Čl. 173. st. 5. Zakona.

16 Čl. 173. st. 2. Zakona.

3.3.3. Ovrha na drugim primanjima koja nisu plaća, mirovina i primici od samostalne djelatnosti

ističemo...

Odredbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona o ograničenju od ovrhe primjenjuju i kada se ovrha provodi na primanjima ovršenika koji nisu plaća, mirovina niti primici od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, od slobodnih zanimanja, od poljoprivrede i šumarstva, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, kao niti primici od osiguranja (drugi dohodak prema posebnim propisima) i imaju karakter jedinih stalnih novčanih primanja, ako ovršenik javnom ispravom dokaže da je to primanje jedino stalno novčano primanje.

3.4. Ograničenja ovrhe kod izjava o suglasnosti zapljene plaće

Kod provedbe ovrhe na plaći temeljem izjava o suglasnosti zapljene plaće poslodavci moraju voditi računa o Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-II-240/2014 od 11. srpnja 2017.²⁰, kojom je ocijenjen neustavnim dio odredbi Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima²¹ (u nastavku teksta: Pravilnik NPPONS) pa je ponovno omogućeno postupanje po izjavama o suglasnosti zapljene plaće potvrđenim od javnog bilježnika prije 17. lipnja 2008., bez obzira zakonska pravila o ograničenju ovrhe iz čl. 173. Zakona.

3.5. Ovrha na plaći prema odredbama ZPU-a

Ako se ovrha radi ostvarenja tražbine iz čl. 27. ZPU-a provodi na plaći, ili drugom stalnom novčanom primanju, na ograničenje ovrhe na plaći, ili drugom stalnom novčanom primanju primjenjuju se pravila o ograničenju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta²², sukladno već navedenim odredbama Zakona²³.

3.6. Ograničenja ovrhe kod ovrhe na mirovini

Kod ovrhe na mirovini primjenjuju se pravila Zakona i drugih propisa o ovrhi na plaći. Ovrhu na mirovini provodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

4. Zaključak

Poslodavci puno očekuju od prijedloga novog Zakona, nadajući se kako će u cijelosti biti izuzeti od provedbe ovrhe na plaći. Prema postojećem zakonskom prijedlogu, koji se još uvijek može promijeniti, to bi se uistinu moglo i dogoditi, a primjenjivalo bi se na provedbu ovrhe na plaći nakon donošenja novog zakona, a poslodavci bi i dalje bili dužni provoditi „stare“ ovrhe na plaći. U svakom slučaju, praksa je pokazala kako postojeće zakonsko rješenje nije dobro i predstavlja teret za poslodavce.

Ne zaboravite:

- Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2019., koja se primjenjuje za provedbu ovrhe na plaći u 2020. iznosila je 6.434,00 kuna.
- U slučaju da se ovrha provodi na plaći radnika koja je jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, odnosno 6.434,00 kune, od ovrhe je izuzet iznos u visini 2/3 prosječne netoplaće u RH, odnosno 4.289,33 kune.
- Ako se ovrha na plaći radnika koja je veća, ili jednaka od prosječne netoplaće u RH provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini od 1/2 prosječne netoplaće u RH, odnosno 3.217,00 kuna.
- U slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta, kada je plaća radnika veća ili jednaka prosječnoj plaći u RH, od ovrhe je izuzet iznos koji odgovara iznosu od 1/4 prosječne mjesečne isplaćene netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 1.608,50 kuna.
- Ako je plaća radnika manja od prosječne neto plaće u RH, svakom radniku kojem se u 2020. isplaćuje neto plaća u iznosu od 5.719,11 kuna, od ovrhe je izuzet iznos od 4.289,33 kune (ili 2/3 prosječne neto plaće za provedbu ovrhe u 2020.).
- Svakom radniku kojem se u 2020. isplaćuje neto plaća u iznosu manjem od 5.719,11 kuna, od ovrhe je izuzet iznos u visini 3/4 njegove netoplaće.

Literatura:

- 1) Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-II-240/2014 od 11. srpnja 2017. (Nar. nov., br. 92/17);
- 2) Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2019. i Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2019. (Nar. nov., br. 104/19) – www.propisi.hr
- 3) Prelević, B., stručni članak „Novine u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima“, RiPup, br. 9/2018, str. 195.
- 4) www.propisi.hr

20 Nar. nov., br. 92/17 od 13. rujna 2017.

21 Nar. nov., br. 6/13 od 16. siječnja 2013.

22 Čl. 29. st. 2. ZPU-a.

23 Vidjeti pod 5.2.1. i 5.2.2.